

A. M. D.
**GRAMMATICA
FENNICA,**

Adcuratiore methodo, pe-
nitioe cura, observatione, & labore,
referans antiquissimæ hujus, ac na-
tura sua præstantissimæ linguæ ady-
ta, ejus peculiarem, ab aliis Euro-
pæis lingvis differentem genium, fle-
xiones & conjugationes, orientali-
bus, primævæ imprimis, adfines, il-
lustrans, opera & studio

BARTHOLDI G. VHAEL,

*Præpositi & Pastoris quondam in Ilmoila
Botnia Orientalis.*

Opus posthumum.

*Sumtibus Viduæ Vhaëlianae,
Typis Acad. Regia*

A B O Æ,
Excud. Johan Kiämpe. 1733.

103 033 6328

Errores typographici sic corrigantur.

Pag. 5. lin. 9 & 10. *finale*, lege: *finale*.

p. 7. l. 9. *uti fissen* / lege: *utu fissen*

p. 8 l. 15 *caloita* / leg: *caloita*

p. 18. l. 11. *alternatem* leg. *alternantem*.

p. 22. l. 6. *wieret* leg. *wierret*.

p. 25. l. 3. *wierahafen* / l. *wierahafen*.
ibid. l. 6. *tellehet* leg. *tullehet*.

p. 51. l. 13. *declinatur*, leg. *declinantur*.

p. 63. l. 8. *frequentiva* leg. *frequentativa*.

p. 77. l. 21. *affere*, leg. *afferre*.

p. 82. l. 13. *luulle* / leg. *luullee*.

p. 88. l. 10. *olen* / leg. *ole*

p. 99. l. 15. *tunt*, leg. *tunc*.

I. N. J.

GRAMMATICA
FENNICA.

SECTIO I. Generalis.

Cap. I. De Orthographia.

§. I.

Literæ Fennis sunt viginti quinque. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. z. ä. å.

§. 2. Vocales sunt octo a. e. i. o. u. y. ä. å. sunt autem vocales aliæ *Majores*: a. o. u. aliæ *Minores*: ä/å/ö. aliæ *Mediæ*: e/ i. i & u initio Syllabæ, sequente vocali, fiunt consonantes: ut *Jumala* / *Dens*, *Eud*: *wiha* / *Irä wrede*.

A

§. 3.

CAP. III. DE VERBO.

*Verbum est Personale vel Impero-
sonale.*

*Verbo Personali accidunt septem ;
Genus, Species, Tempus, Modus, Per-
sona, Numerus & Conjugatio.*

§. I. Genera Verborum sunt tria :

Activum, Passivum, Neutrum.

*Activum, quod actionem signifi-
cat, & requirit Accusativum seu Ca-
sum quartum, (seu ejus loco No-
minativum aut Genitivum certis
legibus, de qua re in Syntaxi) ta-
citque Indicativum Præsens in n/
Præteritum primum in in/ & Infini-
tivum in a/ vel alternans ä.*

*Nota: Dialectus Aboica hic quo-
que vocalem ultimam absorbet.*

*Passivum, quod passionem signifi-
cat, tacit Infinitivum in taa/ vel alter-*

*alternans tää/ ex quo Indicativi
Præsens in ahan/ ähan/ Ab. aan/
än; Præteritum in ihin/ Ab. ün:
ut, dico, jag säger; sunoin/ dixi,
jag sade; sanoa/ dicere, säija: sano-
tahan/ dicitur, säges; sanottihin/
dicebatur, sades; sanottaa/ äiti,
säijas.*

*Nota: Passiva eodem modo se
habent, in utroque numero & o-
mnibus personis: eademque sunt
impersonalia, nihil omnino mu-
tando.*

*Neutra sunt activis similia, & ple-
raque accusativum adsciscunt: ut,
kända tietä/ ire viam, gå ester vä-
gen. juosta jätkä/ currere vestigia,
vel insistere vestigiis, löpa ester spåret.
vaeltaa matkaa/ iter facere, resa
vägen fram/ cullia jäätä/ maata;
glaciem, terram transire, färdas öf-
ver is/ öfver land. Admodum
pauca sunt, quæ Accusativum non
admit-*

admittunt, & (præter ea, quæ hith-
paël imitantur, & plerumque re-
ciproca sunt) tantum fere hæc se-
quentia: cascotella/ ofcitare, giespa.
airwastaa/ sternusare, prusta. seisoa/
stare, stå palaa/ ardere, brinna.
wäristå/ tremere, darra af kiöld. pa=
lella/ algere, förfrysa lämmetå/
calesceri, wärmas. mennå/ abire,
gåå. tulla/ venire, komma.

Nota: Unicum verbum substanti-
uum: olen/ sum, jag är.

§. 2. Species sunt duæ:

Primitiva: saada/ accipere, fåå.
& derivativa, cujus sunt plurima.

(N) Pleraque imitantur Conjugationes Hebræorum:

(a) sim-
pliz

Activa Kal: lassén/ dimitto,
| jag släpper. juon/ bibo,
| jag dricker. macaan/ cu-
| bo, jag ligger
Passiva Niphal: lassetahan/
| di-

citer } dimittor, jag släppes.
juodahan/ bibitur, drickes.
maatahan/ cubatur, lig-
ges.
Activa Piel: lasselen/ l. las-
| ssefelen/ paulatim dimit-
| to, släpper småningom.
(B) actus } juostentelen/ vitisso, dric-
repetiti } ker ofta. macailen/ sape
& conti- } cubo, ligger ofta.
nuati. } Passiva Pual: lassellahan/
| sensim dimittor, släppes
| småningom. juostennel-
| lahan/ drickes smått. ma-
| caillahan/ ligges ofta.
Activa Hiphil: lassetan/ fa-
| cio dimittere, låter släppa.
(γ) Per- } pa. juotan/ facio bibere,
missiva } inebrio, plågar. macau-
& effecti- } tan/ kommer någon at
va. } liggia.
Passiva Hophal: lassetetahan/
| sino dimitti, låter släppas.
| macautetahan/ förmåå
| at liggia.

Reci- | Hitbræd: lasseun/ demitto
 proca, l. | me, slapper mig ned. juo=
 Neutra | wun/ inebrior, blifwer
 | drucken. macaun/ koni=
 | mer at liggia.

Nota 1. Non omnia verba, in omnibus his Conjugationibus, sunt in usu, uti nec in Hebræa: at pauca non in omnibus, omnia in plerisque. 2. Ex his conjugationibus ulterius alia exsurgunt verba: ut e Tertia, juotan/ jag plågar; juotelen/ jag plågar smått/ si tigt: cum suo passivo juotellaban/ plågar ofta.

(3) Quædam, quoad significationem, imitantur Latinorum (a) Inchoativa. Quorum quædam in uti vel yn: ut asctun/ me sedo, l. sedor, jag stillar mig: menestyn/ vigeo, jag triftwed: ab asun/ habito, jag boor: menen/ vado, jag går.

Quædam in nen: ut lifenen/ appropinquo, jag nalkas. pahenen/ pejor fio,
 blif=

blifwer wårre. paranen/ melioresco,
 blifwer bättre. sokenen/ cæcus fio,
 blifwer blind. waltenen/ albesco, hwi=
 nar. a lifi/ prope, når: paha/ ma=
 l.s, ond. parempi/ melior, bättre:
 sohia/ cæcus, blind. seikia/ clarus je=
 rinus, klar: wait/ siens, tyst.

(3) Frequentiva. lauwon/ saepe remitto, se. arcum, ofta spånner af. auwon/ aperito, ofta öpnar. sauwon/ conto ago, stakar. halwon/ findo, klyfwer. a laukian/ remittor, springer löst: auki/ apertus, öpen: sauwa/ contus, baculus, staf: halki/ in duas partes fissus, i tuu.

(y) Diminutiva. eaque: vel in sen: capisen/ crepito, jag låter smått/ saasar. wapisen/ trepido, darrar. tomisen/ pulverem moveo, dambar. a capa/ piscis aridus, tårer fiskt: wapa/ virga, spödd: kounu/ pulvis, damb. Vel in hen: pisaroisen/ capaloisen/ ascaroisen: jag ståncker/ lindar/ sh= klar.

flar. a pijar / gutta. droppa: tapan / fascia, lunda: ascar / opus negotiorum, syfla.

(δ) *Frequentativa & Diminutiva simul*: ut, candelen / fero, porta, læpe seil. & facile, jag båd̄r ofta och lätt. vitelen / tracto, handterar. bywåilen / blandior, fågnar. a kannan / fero, båd̄r: pidån / teneo, håller: bywåil / bonus, god.

(ε) *Verba præterea sunt variarum, & ultra quam viginti terminationum: quarum singulæ peculiararem significationem invehunt. Significantur alia.*

1 *Conatum*: eumque (α) *simplicem*: pyhdån / capio, conor capere, fångar / wil fåå: a pyh / attagen, hjerpe, caadan / dejicio, evert, stålper. håd̄ån / evacuo, öder. a håd̄åt / nuptia, bröllop. (β) *Discontinuum*: haparoifhen / coperoifhen / faar efter med handen att fånna / att få: wijnikdifen /

binder på ryggen / a hawas hapahan / rete, not eller nåt: copia / sonorus, alta somans, låtig: wijni / pharatra, foger. (γ) *Continuatum cum difficultate agendum*: råminin / difficulter gradior quasi in argilla, jag trampar (i leer): kånmin / conor ascendere (monium, collem), biuder til att gåå (opp för bacfa). aråme / palus, moras: kånmy / kånmyrå / sarcina, bylta.

II. *Actum*: eumque (α) *serium* quemvis: åddån / inopinato video, blifwer warse. paickaån / sarcio, lappar. carcaån / auffugio, rymmer. pelkån / timeo, fruchtar. arwaån / conjecto, gifar. ab åcki / repente, hastigt: paicka / affumentum, lapp: cari / scopulus, klippa: pelco / timor, fruchtan: arpa / fors, lott. (β) *Heterogeneum seu inaequalem*, racastan / amo, ålskar. weristån / cruento, sårar. ahdistan / arcto, trånger. a racas / carus: kår. weri / sanguis, cruor, blod: ahdas /

arctus, trång: (γ) *Actum frequentatum laboriosum*: hieron / tero, jag gnuggar. sic sauroon / auwoon. (δ) *Frequentatum*, led *diminutum*: hyppele / choreas duco, dançar tåwelen / umbulo spaçerar. sanailen / alter or, ordfastas ab hyppean / salio, springer: kion / eo, går: sana / verbum, ord. (ε) *Actus citatus*: aucaisen / aperio, öpnar. laucasen / remitto scil. arcum, spänner af. pubcasen / språnget. ab auki / öpen: laucka / ränn: puhki / det som är hål uppå. (ς) *Actum unicum cum uehementia & motu*: järåhdån / moveor cum uehementia, gifwer ett dån. parahdan / voriferor, gifwer ett skrä armahdan / misereor förbarmar mig. a parun / flagar: arino / nåd. (ζ) *Actus cum uarietate difficilis*: purjehdin / navigo, seglar. ahnehdin / avarus sum, giruqas. murjehdin / doleo, sörjer. a purje / velum segel: ahue / avarus, girig: murhe / tri-

tristitia, sorg. (η) *Actum efficientia seu agitantia*: teetan / facio fieri, låter gådra. luetan / facio legere, legi, låter läsa juogutan / facio currere, kommer en til at löpa. (θ) *Impetum & ejus continuationem*: samoan / curo, jag ränner. remoan / strepo, stannar. putoan / cado, faller. Ab: samon / putoen. a samo / cursus, ränn: remo / strepitus stin: putu / sordes, sepor. (ι) *Actui, ipso sono respondentia*: puren / mordeo, biter. nshen / deglako, fiär. shen / spuo, spottar. III. *Statum*: eumque (α) *Absolute talem in se*: repiån / rumnor, brister sönder. julkian / audeo, jag dierstros. häpiån / pudet me, stämnes. (β) *Statum inchoatum habitus*: sokenen / caecus fio, blifwer blind. piunen / obscureco, blifwer mörck. wanhenen / senesco, blifwer gammal. a sika / caecus, blind: pimitä / obscurus, mörck. wanaha l. wanha / senex, gammal. E 2 (γ)

(γ) *Status mutativum*: *hnyvástun*, *pabastun* / *oudostun*: *placet, distlicet, infolens est*; *tycker wäl* / *illa* / *sälfsamt wara*: *ab outo* / *peregrinum, frámmande*. (δ) *Status mutationem*: *hnydyn* / *rigesco*, (de adipe dicitur) *steelnar* (om *stott*). *wäljehdun* / *albesco*, *hvitnar*. *tuorehdun* / *bíswer frísk* / *fársk* (om *wápter*). plura jam *præterimus*.

§. 3. Tempora Verborum sunt quinque:

Præsens, Præteritum imperfectum, Præteritum primum, Præteritum secundum, Præteritum plusquamperfectum.

Nota: Reuera duo tantum tempora habet Lingua Fennica, Præsens, & Præteritum. Præteritum Imperfectum Indicativi, partim exprimitur per Præsens, partim per Præteritum. Futurum per Præsens, & interdum per verbum *pitá* / &
Ge

Genitivum Nominis verbalis: e. g. *sinun pitá elámán* / *viner* / *tu skalt les. va.* Cætera suppleantur a Particulis & verbo Substantivo; quæ adhibemus, ut ostendatur, quæ ratione locutio Latina, vel alia, in hac lingua reddi possit. Futurum, bene exprimitur per Futurum Participii Activum: *olen náferwá* / *visurus sum.*

§. 4. Modi Verborum sunt quatuor:

Indicativus, Imperativus, Subjunctivus, & infinitivus.

Nota I: Optativus idem est cum Subjunctivo, addita particula optandi: *josca!* o *ettá!* ah *josca!* o *josca!* *cuulla saisin!* *utinam audirem*, *ach att jag finge höra!*

2. Imperativus, cujus significatio sæpe est permissiva, cum fortius imperat, crescit a fine; ut, *táy* / *kúys* / *köylös* / *cas, gac.*

3. Modum Potentialem & Permissivum eleganter exprimit Subjunctivus: ut, särkenet/ frangas, du må slå sönder.

4. Infinitivus suffixa pronominalia status nominalis admittit: ut, sanoani. & tum quoque terminationem Casus duodecimi ri: sanoareni/ sanoarenes/ sanoarensa: sic in plurali; sanoarene. ex gr. jos olis walta sanoareni/ *si fas mihi licitumque est se dicere*, om jag hade macht att säga

5. Gerundium unicum est: sanoin/ dicendo, säjande. Supina nulla. Exprimitur autem Gerundium in Di, & supinum posteritis Latinorum, per infinitivum Præsens: walta sanoa/ *fas dicere*, macht att säga. waltta oppia/ *difficilis doctus*, swårt att lära. Gerundium in Dum, cum præosirione ad; sic & supinum prius Latinorum, per Casum decimum

ter.

tertium Nominis verbalis, tule sa= nomahan/ *veni ad dicendum*, vel. *dicendum veni*, kom och sig

6. Gerundium hoc unicum terminationem casus septimi, & suffixa pronominalia status nominalis eidem admittit: ut, opettaisi/ opettaisani/ opettaisas/ opettaisansa. *inter docendum me, te, illum; seu, dum ego docerem*, medan jag/ tu/ han/ skulle lära.

§. 5. Personæ sunt tres:

Numeri duo.

<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Persona 1. Säästän/ parco, jag spar.	Säästänme/ parcimis, wij spare
2. säästät/ parcis, du spar. säästäte/ parcitis, i sparen.	
3. säästää/ parcit, han spar. säästävät/ parcunt, the spara.	

Nota. 1. Passiva non moventur per Personas & Numeros, præter

Præ-

Præsens Subjunctivi e. g. minä/ si-
nä/ hän/ me/ säästetähän; jag/
du/ han/ wij/ skonas.

2. Activa in sensu negativo non
moventur per Personas & Nume-
ros: sed particula negativa moti-
onem & formativam Personæ in se
transfert: ut, en säästä/ non parco,
jag skonar intet. et säästä/ non parcis,
tu skonar intet. et säästä/ non parcit,
han/ skonar intet. emme/ ette/ ei/
säästä. &c.

3. Passiva in sensu negativo for-
mativam Temporis & Modi han/
hän/ hin/ hen amittunt, & ple-
rumque sunt Impersonalia, & ad-
sciscunt Activi accusativum: ut, ei
säästetäsi minua. Item, Præteritum
Participii nudum pro Præterito
Verbi usurpant: ei säästetty mi-
nua.

§. 6. Conjugationes Verborum
sunt quatuor:

Præf.

Præf. Indicat. Præterit. Infinit.

1. in an imparum	in.	aa
2. len.	lin.	lla.
3. on/ un/ en/ in.	in	a purum.
4. an pur uen/ sen/ hen	sin/ hin.	ta.

Nota: in has, vel alternantes ä/
ö/ y.

Exempla:

Prima, racastan/ racastin/ racastaa;
amo, älska.

Säästän/ säästin/ säästää, parco,
spara.

Secunda: cuolen/ cuolin/ cuolla; mo-
rior, död

tulen/ tulin/ tulla; venio, komma.

Tertia, sanon/ sanoin/ sanoa; disco,
säälä.

sytyän/ sytyin/ syttyä; accendor,
tändas.

asun/ asuin/ asua; habito, boo.

itken/ itkin/ itkiä; floo, gräta.

Quarta: nojan/ nojain/ nojata;
nitor, stödia.

samo=

samoan/ samoisin/ samoita; *curro*,
râna.

selfenen/ selfesin/ selfetâ/ *serenor*,
flaarna.

ârisen/ ârisin/ âristâ; *murmuro*,
morra.

huomaitſen/ huomaitſin/ huomaitſ-
ta; *animadverto*, blifwa wahrſe.

§. 7. *Prima Conjugatio* habet in In-
dicativo Præſentis 1. Persona ſing.
terminationem an/ vel alternans an.
hæc mutatur in Præteriti. prima
ſing. in in. ſed maſan/ *ſolvo*, betaſ-
lar/ habet maſoin. ſic jaſoin. *valui*,
orckade; aloin/ *cepi*, begynte; caiſ-
woin/ *fodi*, groſ; kirwoin/ *maledixi*,
bannades; paloin/ *arſi*, brann; jaan
jaoin/ *jacaa* / *dividere*, deela; ajan/
ajoin/ *ajaa* / *agere equum*, tõdra; ſa-
dein/ *plui*, regnade; annoin/ *dedi*,
gaſ; cannoin/ *porraſi*, baar; inter-
ponunt o.

Nota 1. Ultimæ ſyllabæ c, & t
alterum

alterum e geminis Infinitivi, in In-
dicativo abjicitur ut. alcaa/ *inci-
pere*, begynna; alan. jättâd/ *lingere*,
lâmma; jätân.

2. t post n mutatur in n/ post r
in r: / ut, wâântuâ/ *torquere*, wrida;
wâännân. fiertuâ/ *circuire*, gåâ om-
ſting; fierrân.

3. t post h/ Savonice abjicitur,
maritimis mutatur in d: armahta/
misereri, benâda/ förbarma ſig; ar-
mahan/ armahdan.

§. 8. *Secunda Conjugatio* deſinit in
Indicativo activo in len; Præteritum
in lin. hæc imitantur: puren/ pu-
rin/ *purra* / *mordere*, biſta. menen/
menin/ mennâ/ *abire*, gå. panen/ pa-
nin/ panna / *ponere*, laggia / ſättta.

§. 9. *Tertia Conjugatio*, facit Indi-
cativum in on vel õn/ un vel yn /
en/ in. hic e mutatur in i: culjen/
proſciſcor, ſârdaſ; culjin. poſt. o/
u/ y/ interſeritur i: ut, ſanon/ di-
69

co, sāger. asun/ asuin/ habito, hoor.
menestyn/ menestyn/ vigeo, triffē.

Nota 1. Aboica dialectus. interdum repetit ultimam vocalem pro a vel ā Infinitivi: ut, kāsīec/ juocere, liuda; pro kāsīā.

2. Penultimæ syllabæ infinitivi e vel ē abjicitur in Indicativo: ut, aucoa/ aperire, dpaq; aurvon. quod sape, post l & r compensatur per j: ut, sātīā/ frangere, slā sōnder. sārjen/ sōm siren.

3. P/ Ab b/ penultimæ syllabæ infinitivi abjicitur & compensatur post m per m: ut rāmpīā/ rāmmīn. post l/ i/ & r/ per w: ut, kyspīā/ balneare, bada; kysvōen. sic quoque p alterum e geminis abjicitur: rōppīā/ rōppīn/ pīrīssō, super. diminutivum vero rōppellā/ p addit in Præterito: rōppelin.

4. T post h saw - abjicitur, vel compensatur per d: tohtīā/ tohin;
tohz

tohdin/ audeo, tōras T alterum abjicitur ut, contīā/ contin. sed t solum abjicitur & compensatur per n post n: sontīā/ sonnin/ trācta. T solum, & post c/ abjicitur: sylvīā/ syljen/ spuo, spotta. rickoa/ ricon/ frango, brōta. sed post n abic in g: ut, kēntīā/ kēngin/ calceos induo, at manet, si sit post t: potkīā potkīn/ calcitro.

5. Hanc Conjugationem sequuntur omnia monosyllaba: quæ sunt hæc tere: saan/ saīn/ saada/ accipere, sād. jāān/ jāīn/ jāādā/ lingu; lāmras. vīn/ vīda/ vitare, sinna. sōn/ sēin/ sōddā/ edere, āta. juon/ join/ juoda/ vibere, dricka. luon/ lōin/ luoda/ creare, skapa. lōn/ lōin/ lōddā/ cadere, slā. mypn/ myin vel mōin/ myndā/ vendere, sūlja. tuon/ tein/ tuoda/ affere, hāmta. suon/ seīn/ suoda/ fanere, unna. puin/ puida/ triturare, trōska. nain/ naidā

da/ *matrimonio jungi*, gista sig. wien/
wein/ wiedā / *auferre*, taga
hort. woin/ woida/ *valere*. orcta/
mächta/ kunnā. Saw. saaa/ sydā/ uis-
ja/ nauja/ wiedā/ myydā / in infini-
tivo.

§. 10. *Quarta Conjugatio*, e termi-
natione brevi infinitivi in ta/ facit
Indicativum vel in an an purum,
i, e. post a/ e/ i/ o/ n; vel j con-
sonans: ut, nojata/ nojaan vel no-
sajan/ niti, stödia sig. rutweta/ ru-
pian/ Saw - rupean/ Ab-rupeen/
incipere, *prehendere*, *begynna*/ taga
uti. vel si sint significationis incho-
ativæ in nen: ut, seljetā selkennen/
serenari. hic j redit in f/ & w in p: ut,
håweta/ håpiån/ *pudet me*. f. uni-
cum geminatur: ut, åkåtā/ åkåån.
E terminatione Infinitivi sta brevi
(quod est contractum e seta) sic in
Indicativo sen: wapista/ wapisen/
stremo, darra. Ex ta puro polysyl-
labo-

laborum, fit sen: capaloita/ ca-
paloisen/ *facere*, linda. bisyllaba
autem, ut loihia/ *incantare*, bruka
signerij/ loisen/ ad 3. Conjugatio-
nem pertinent.

Ex Indicativo præsentis fit Præte-
ritum, mutando ultimam syllabam
in sin vel isin: hæpeån/ hæpesin vel
håpesin/ blygdes. In polysyllabis
in sin vel isin: capaloita/ capalois-
sen/ capaloisin. Quædam in nen
retinent n: ut halpenen/ halpenin/
descrior so, blifwer samre i pris. pa-
kenen/ pakenin/ *fugio*, slyhr.

Quædam faciunt duplex Præteri-
tum: sokenen/ sokenin/ sokessin, oc-
sæcor, blir blind.

Nota 1. P. & w/ item j & f/ &
in derivatione & in motione, tum
Nominum tum Verborum, alter-
nant, ita ut p Nominativi 1. De-
clinationis, & Indicativi Præsentis
primæ Personæ, in Genitivo & In-
finiti-

finitivo, mutetur in w & f in j:
leivá/ leiván : hápián / háveta: ol-
fi/ oijen: sellenen/ seljeta. Sic vi-
cissim w in p/ & j in f: ut, hyyvet/
hyyehen/ *summum digiti* fingerända
kylven/ kylpiä/ *balneare*, bada: hyl-
jet/ hylkehen/ *phoca*, siäl: nyljen/
nylkiä/ *glubere*, flää.

2. Qvædam, eadem significatione,
variant terminationem indicativi:
nojaan/ nojajan; tomajan/ tomisen.
Qvædam Præteriti & Infinitivi:
wäännän/wäännin/wäänsin/wääns-
tää/ wäätä/ *torquere*, wrida. sic
noudan/ noudin/ Saw. nouin/ nou-
taa/ nouta/ *aferre*, hämta. sic pyy-
dän: caadan: häädän: huudan: hyy-
dän: lemnän/ pýrrän.

§. II: Paradigma Activæ Vocis.

Prime Conjugationis. Secunda.

Indic. Sing. Säästän. maran. luulen.
Præf. säästät. marat. luulet:
säästää maraa. luule.
sää-

Prime Conjug. Secunda.

säästämme. maramme luu-
lemme.
Plural. säästätte. marat. luulette.
säästävät. maravat. luule-
vat.
Säästin. maroin. luulin.
Præf. I. säästit. maroit. luulit.
Sing. säästi maroi. luuli.
säästämme maroimme. luu-
lemme.
Plur. säästitte. maroitte. luulitte.
säästivät. maroivat. luulit.
Olen
Præf. 2. olet säästännyt. maranut. luul-
on) lut.
olemme)
Plur. olette) säästännehet. mara-
ovat) nehet. luullehet.
Plus Olin)
quam-Sing. olit säästännyt. maranut.
Perf. oli) luullut.
olimme)
Plural. olitte) säästännehet. mara-
olit) nehet. luullehet.
F Im-

	<i>Prime Conjugat.</i>	<i>Secunda.</i>
Imp. Præs.	Säästä. mara.	luule.
Sing.	säästäköyhön. maracohon.	luulcohon.
	säästäkämme. maracamme.	luulcamme.
Plural.	säästäkät. maracat. luulcat.	säästäköhd. maracohot. luulc
	cohot.	
Subj. Præs.	Säästänen. maranen.	luul-
Sing.	len.	
	säästänet. maranet. luullet.	
	säästänee. maranee. luulle.	
	säästänemme. maranemme.	
	luullemme.	
Plural.	säästänette. maranette. luul-	
	lette.	
	säästänewät. maranewat.	
	luullewat.	
Imperf.	Säästäisin. maraisin. luulisin.	
Sing.	säästäisit. maraisit. luulisit.	
	säästäisit. maraisi. luulisi.	
	säästäisimme. maraisimme.	
	luulisisimme.	
		Plur.

	<i>Prime Conjug.</i>	<i>Secunda.</i>
Plur.	säästäitte. maraisitte. luul-	
	sitte	
	säästäist. maraisit. luulisit.	
Plus-	quam-	Disin
Sing.	clisit } säästänyt. mara-	
Perf.	olisi } nut. luullut.	
	olisisimme	
	clisitte } säästänebet. mara-	
	oliste } nebet. luullebet.	
Inf. Præs.	Säästää maraa. luulla.	
Plusq. Perf.	säästänehen. maranehen.	
	luullehen.	
Gerund. 1.	säästään. marain. luullen.	
2.	säästämähän maramahan.	
Partic. Præt.	säästänyt. maranut luul-	
	lut.	
Futur.	säästärwä marawa luulewa.	
	parco, para. subo, betala.	
	poto, mena.	
§. 12. Paradigma Activæ Vocis.		
	<i>Tertia Coniugationis.</i>	<i>Quarta.</i>
Indic. Præs.	Canon särjen	napisen.
	F 2	Sing.

	<i>Tertia Conjug.</i>	<i>Quarta.</i>
Præs.	sanot. särjet.	napiset.
	sano. särte. napise.	
	sanomme. särjemme. napisemme.	
Plur.	sanotte. särjette. napisette.	
	sanowat. särtewät. napise-	
	wat.	
Præt. 1. Sing.	Sanoit. särjin. napisjn.	
	sanoit. särjit. napist.	
	sancit. särki. napisi.	
Plur.	sanoimme. särjimme. napisimme.	
	sanoitte. särjitte. napisitte.	
	sanoit särkwät / l. särjit. nap-	
	isitt.	
	Olen]	
Præt. 2. Sing.	olet & sanonut. särkengt.	
	on] napisnut.	
	olemmel]	
Plur.	olette & sanonehet. särkene-	
	owat.] het. napisnehet.	
Præt. Plus. Dlin]		
quam.	olit & sanonut. särkengt. na-	
perf.	oli] pisnut.	
Sing.		Plur

	<i>Tertia Conjug.</i>	<i>Quarta.</i>
	olimmet]	
Plur.	olitte & sanonehet. särkene-	
	olit] het. napisnehet.	
Impe-	Sano. särje. napise.	
rat. Sing.	sanocohon särkeddhön. napise-	
Præs.	cohön.	
	sanocamme. särkelämme. na-	
	pisamme.	
Plur.	sanocat särkelät. napiscat.	
	sanocohot. särkeddhöt. napis-	
	cohot.	
Subj.	Sanonen. särkeneen. napisnen.	
Sing.	sanonet särkenet. napisnet.	
Præ-	sanonce. särkenee. napisnee.	
fens	sanonemme särkenemme. na-	
	pisnemme.	
Plur.	sanonette. särkenette. napisnet-	
	te	
	sanonewat. särkenewät. na-	
	pisnewat.	
	Sanoistin. särkisin. napisstin.	
Præt. Sing.	sanoist. särkist. napisist.	
	sanoisi. särkisi. napisisi.	
		Im

Tertia Coniugat. Quartæ.
 Im- sanoissimæ. särkissimæ. na-
 per- pissimæ.
 te&. Plur. sanoissitte. särkissitte. napissi-
 fitte.
 sanoissit. särkissit. napissit.
 Præt. plus- Däsin |
 quam- Sing. olissit & sanonut. särkenyt.
 perf. olissit | napinut.
 olissimæ |
 Plur. olissitte & sanonehet. särkene-
 olissit | het. napinehet.
 Infin. Præt. Sanoa särkiä napista.
 Plusqvamp. sanonehen särkenehen na-
 pinehen.
 Gerund. 1. sanoia särkein napisten.
 Gerund 2. sanomahan. särk. mähan.
 nar is. mahan.
 Partic Præt. sanonut. särkenyt. napis-
 nut.
 Futur sanowa särkewä nopijewa.
 dic. säija frango, hafiva söne-
 det. marmuro, kuorra.

§. 13.

§. 13. Paradigma Passivæ Vocis.
 Indic. Præt. Säästetähän.
 Præt. 1. säästettihin.
 Præt. 2. on säästetty
 Plusq. Perf. oli säästetty.
 Imperat. Pr. säästettätöhön.
 Subj. Præt. säästettänehen.
 Imperf. säästettäisihin.
 Plusq. Perf. olis säästetty.
 Infin. Præt. säästettää.
 Plusq. Perf. säästetyn.
 pro Futuro. säästettävään.
 Part. Præt. säästetty.
 Futurum. säästettävä.
 Nota: Præteritum 2. & Plusqvamp.
 perf. Indicativi Passivi, ut & Im-
 perf. & Plusqvamp. Subjunctivi, re-
 gunt plerumque Accusativum loco
 Nominativi in Plurali: ut, meitä
 on säästetty. quod & in Singulari
 procedit: ut, minua on säästetty.
 §. 14. Paradigma Verbi Substantia-
 vi Affirmative. Sin-

	Singul.	Plural.
Indic. Præs.	Olen. olet. on. olemine. olette. ovat.	
Præt. 1.	olin/ olit/ oli. olimine/ olitte/ olit.	
Præt. 2.	olen/ olet/ on/ ollut. olemine/ olette/ ovat/ ollehet.	
Plusq Perf	olin/ olit/ oli/ ollut. olimine/ olitte/ olit/ ollehet.	
Imperat Præs	ole! olcohon. olcane me/ olcavat/ olcobot.	
Subj. Præs	lienen/ lienet/ liene. lieneme/ lienette/ lienewät.	
Imperf	olisin/ olisit/ olisi. olisimme/ olisitte/ olisit.	
Pl. qv Perf	olisin/ olisit/ olisi/ ollut. olisimme/ olisitte/ olisit/ ollehet.	
Inf. Præs.	olla	Plusqv Perf. ollehen.
	pro Futuro. olewan	Gerund. ollen/ olenahan
Partic. Præter.	ollut.	Futur. olewa.
	Negative.	
Indic. Præs.	En/ et/ ei/ ole. emme/ ette/ ei/ ole.	
		Præt.

Præt. 1.	en/ et/ ei/ ollut. emme/ ette/ ei/ ollehet
Præt. 2.	en/ et/ ei/ ole ollut: emme/ ette/ ei/ ole ollehet.
Plusqv. p.	/en/ et/ ei/ ollut ollut. emme/ ette/ ei/ ollet ollehet.
Imperat. Præs.	älä ole. älköhön/ älkämme/ älkät/ älköhöt/ oleo.
Subj. Præs.	en/ et/ ei/ liene. emme/ ette/ ei/ liene.
Imperf.	en/ et/ ei/ olisi. emme/ ette/ ei/ olisi.
Plusq. P.	en/ et/ ei/ olisi ollut. emme/ ette/ ei/ olisi ollehet.

§. 15. *De Formationibus Temporum.*

1. Ab Indicativi Præsentis 1. Persona fiunt omnes personæ Indic Præsentis, Præteriti, & Imperfecti Subjunctivi; ut & 2. Singularis Imperativi. Gerundium 2, & Participii Futurum: ut, häpiän/ häpiät/ häpiää/ häpiämme/ häpiätte/ häpiäwät: häpesin/ häpesit/ häpesi/ häpesimme/ hä-

håpessitte/ håpessit/ vel håpessiwät.
håpiä. håpiäissin &c. håpiämähän/
håpiämä.

2. Reliqua Activæ, & omnia
Passivæ Vocis, formantur ab Infini-
tivo Præsenti, utpote: (1) in Acti-
va, Personæ omnes Imperativi,
præter 2. singularem; item Subjun-
ctivi Præsentis omnes; Gerundium
1. Participii Præteritum: ut, håwet-
kõhön/ håwetkämme/ håwetkää/ /
håwetkõhöt: håweñen/ håweñet &c.
håweten/ håweunyt. Excipe Ver-
ba primæ Conjugationis in tää vel
tää: ut päättä/ (non staa/ stää:)
item omnia 2. Conjugationis. (2)
Passivus Infinit. formatur ab Infini-
tivo Activo, (1) ante ultimam vo-
calem inferendo syllabam ttt in
Conjugatione prima, vel unicum t
in Quarta, nisi desinat in sta/ stä:
tum enim non recipit t inferendum.
vel t alterum in geminis mutando
in t in 2 Conjugatione & (2) ulti-
mam

nam vocalem, ni sit geminata, ge-
minando: ut, süstää/ süstettä: as-
scarotta/ ascarotta (sed napista/ na-
pista) cuolla, cuolta. (3) t so-
lum redit in d, ut in Indicativo A-
ctivo, Saw. abjicitur. Sic & t alte-
rum e geminis abjicitur: säädän/
säätä/ ordinare, statueré, förordna/
säädettäi/ Saw. säädettäi/ contr.
säättäi päätän/ päättä/ concludere
finire, sluta/ päätettä.

3. Ex hoc Infinit. Passivo fit, præ-
ter primam Indicativi mutata tan-
tum terminatione, & præsens Indi-
cativi, insimul abjiciendo alterum t.

Nota 1. Infinitivi Passivi rarior est
usus, circumscribitur enim: ut, non
potest tolerari, ei händä moi kårssiä.

2 In voce Activa, Modi, Tem-
pora, Personæ, & Participia fiunt
ex Infinit. Præsenti. Excipe primas
& secundas personas Indic. Præsenti-
tis & Præt. 1. & secundam sing.
Imperativi: opit/ opimme/ opitte/
opi/

Opī; quæ fiunt ex Indic. Præsentis prima persona opin.

3. In voce Passiva tertiæ Conjugationis, omnia ad unum fiunt ex Indic. Activi persona prima. facilis ad paradigma est formatio.

§. 16. Variationes ex Dialectis.

Ab Indicativi Præsentis tertia persona sing. säästää / sic quoque säästääpi / Saw. säästääwi sic 3. ling. Subjunctivi Præsentis säästääne / säästäänepi / säästäänewi. Prima Plur. säästäämine; Saw. & Botn. säästäämma / maramma; Ab. säästääm / maram. sic: säästäänemmä / sanonemma / säästäänettä / sanositta; Ab. säästäänem / säästäänett.

Præt. primi tertia plur. säästää / Carel. säästääwät In tertia Conjugatio hæc persona fit ex Infinitivo: säästää / säästääwät; a säästää.

Præteritum 2, & Plusquamperf. olen / olin säästäänyt in plur. säästäänehet

nehet (qui Nominativi sunt Participiorum) Saw. in Casu 12. singulari säästäänyndä.

Subjunctivi Imperfecti tertia persona singularis säästääsi / maraisi: säästääis / marais / maricimi.

Imperativus säästää / Saw. säästää: cum fortius Imperat, säästääs / säästääs / maracos. ole / oles / olwos / olcos / olluos. sic älä / äläs / äläkos / älwos.

Infinitivus säästää / Saw. säästää / maraaf.

Gerundium 1. sanoin / sanoden. opäpün / oppien.

Gerund. 2. säästäämään / Ab. säästäämään.

In passivo toto, & ubique fere, Aboica dialectus tollit h: säästäään / säästäättin.

Verbi Substantivi Indic, præsentis tertia persona sing. on / Saw. ompi / Ab. ombi.

Subjunctivi præsentis lienen / lienet /

net / &c. rarius dicitur ollen / ollet / &c.

Dialectus Sawonica terminationibus in vocalem brevem addit *ē*: o^s let / lue^t / san^ot. & Præter. Participii in ut / nt / flexit hoc modo: tul^o lut / ollut; tulluen / olluen sic sy^odynt / sy^odyngen.

§. 16. Verbum Impersonale unicum est, idque per omnia idem cum Passivo Activa Impersonalia nulla vera sunt, sed fieri possunt e Personalibus, ut in Lingua Latina: e. gr. *sataa pluit, regnar. Jumala sataa / Deus pluit: sataa Jumalalda / pluit a Deo.*

CAPUT IV.

De Participio.

§. 1. Participia sunt quatuor. Duo Activa: Præteritum: ut *säästänyt / qui pepercit. den som hafwer spart. futurum säästävå / qui parcat, den som skal spara. Duo*

Duo Passiva: præteritum: *säästet^tty / spard. futurum: säästettävå / den sem skall sparas.*

§. 2. Participio *accidunt* quinque; *Status, Numerus, Casus, Tempus, & Significatio.*

In *Status* Absoluto & affixo, sese habent participia ut Nomina. & pertinet participium primum ad Declinationem tertiam: reliqua tria ad primam.

§. 3. *Tempora* sunt duo: *Præteritum & futurum*, ut supra. *Futurum Activum* sæpe accommodatur ad tempus præsens: exprimit etiam Futurum Indicativi: *en se säästävå / parcus est, parcat, han är sparsam / han varder sparande.*

Præteritum Activum formatur a Subj. Præsenti, mutato *nen* in *nut* vel *nyt*: *säästänen / säästänyt.*

Futurum Activum, ab eodem Subj. Præsenti mutando *nen* in *wa / vä*: *säästänen / säästävå.*

Præteritum

nsligen. warhoin/ *mane*, bittida.
hiljain/ *myōhāa*/ *terro*, seent. muul-
loin/ *alias*, en annan gång. aina/
semper, altid. ainyan/ *alati*/ *idem*.
usein/ *sepe*, ofta. taas/ *taassin*/
taasengin/ *rursus*, återigen. alino-
ma/ *alinomattain*/ *laakamata*/ *per-*
petuo, utan ända/ altid. toisti/ *post-*
hac, framdeles.

III. *Numeri*: kerran/ *semel* en gång.
kahdesti/ *exi* kerta/ *bis*, två gån-
ger. colmasi/ *neljāsti*/ *wijdesti*/
cuudesti/ *ter*, *quater*, *quingies*, *se-*
xies, 3/ 4/ 5/ 6/ gånger. seibe-
män/ *kahdeksan*/ *kerta*/ *septies*, 7-
eties, sju/ otta gånger. &c. *cuin-*
ga usein/ *quoties*, huru ofta? *nijn*
usein/ *roties*, så ofta. monesti/ *se-*
pe, ofta. harwoin/ *raro*, sällan.
latakertaisest/ *centies*, hundrafalt.
tuhannekertaisest/ *millies*, tusende-
falt.

Nota: *formantur hæc etiam per*
locu.

locutiones complexas: yhdellä muo-
toa/ *unimode*, på enahanda sätt.
monella muotoa/ *multifariam*, på
mångahanda sätt.

IV. *Ordinis*: ensin/ *ensimmäinen*/
primo, till det första. toiseksi/ *Secun-*
do, til det andra. kolmanneksi/ *tertio*,
til det tredje. neljänneksi/ *quarto*, til
det fjärde. viimeiseksi/ *postremo*, sist.
sitällekin/ *senjälkeen*/ *postea*, därnäst.
viimein/ *wihdoim*/ *denique*: *tanaem*,
ändtel. på slutet.

V. *Afirmandi*: *nijn*/ *ita* ja *nijn*
myöskin/ *etiam*, ja allsā tosin/ *to-*
talest/ *wacaa*/ *certe*, *quidem*, säner-
ligen. *cuinga* muutoin/ *quid ergo*, huru
eljest? *nijn* totta/ *equividem*, ja san-
nerligen. *cuuuingin*/ *omnino*, ja wäl.

VI. *Negandi*: *ei*/ *non*, icke. *eipä*/
juingän/ *ei* ollengän/ *ei* *ensingän*/
ei millän muoto/ *nequaquam*, *neuti-*
quam, *nullo modo*, icke ens/ *ingalunda*.

VII. *Interrogandi*: *miri*/ *miinkä* tää-
den/

den / minkä wuori / cur, quare. hwar
före? eikö / annon, män icke? niinkö /
niinköstä / siccine, män sä? miiri / cur
ni, hwi icke? cauwasco / quam longe,
huru långt? cuhumpain / cuhunkäsin /
quorsum, hwarut?

Nota: Adverbia vel particulae in-
separabiles co vel lö / faciunt in-
terrogationem: ut, naulaco / leipä-
lö / num clavus, num panis, män en
spjöl / bröb? onco / estne, män det
är? owatco / num sint, män de äro?

VIII. Similitudinis: niincuin / sicut,
säsom. näin / sic, hoc modo, sä. niin-
myös / nec non, etiam, äfwen sä. juu-
rt cuin / idem. yhtäcaicki / perinde,
liika mycket.

IX. Qualitatis: hywin / hywästi /
bene, wäl pahoin / pahasti / male,
illa. caunihisti / pulcre, wackert. si-
wiästi / modeste, sedigt. rohkiästi / au-
dacter, drifigt. tyhmästi / stulte, o-
förständigt.

Nota:

Nota: cuiwin jalmoin / sicco pede,
med torra fötter. ex Casu 14. Nom.

X. Quantitatis cohtullifesti / medio-
criter, medelmättigt. liixi / nimium,
förmycket. pahon / multum, mycket.
wähän / parum, litet. ylönpahjo / per-
multum, förmycket. kyllä / satis, nog.
lawialda / ample, wjdt.

XI. Intendendi: aiwan / ylö / san-
gen / juuri / peräti / ratki, valde, ni-
mis, plane, aldeles / ganska / alt för.
aiwan hywin / perpulchre, aldeles
wäl. ylö / eowin / valde duriter,
altförhärt. isosti / nimium, stort. cau-
hiästi / hirmuifesti / intensissime, grym-
meligen. ratki angarasti / seveksissime,
ganska strängeligen.

XII. Remittendi: hiliau / hilsallen-
sa / lente, sacht. wäbittain / wäbi-
tellen / paulatim, sinänningom. likima-
in / likimäärin / fere, nästan. tustin /
wainoin / vix, näppeligen / med
möda.

XIII.

XIII. *Excludendi*: ainoastans / *solum*, allenast.

XIV. *Dubitandi*: cucaties / *forfitan*, til äfventyrs. mitämär / *forfan*, tör hända jos / *si* / om.

XV. *Afferendi*: niin / *sic*, sä niin totta / *teden totta* / *totisefii* / *verissime*, sänerligen / *sanctarideligen*.

XVI. *Eligendi* vel *Corrigendi*: pæremmin / *potius*, hätre. pikemmin / *ocius*, snarare. paljo enämmin / *multo magis*, mycket mehr. erittain / *erinomattain* / *speciatim*. besynerlig. semmengin / *præcipue*, häst.

XVII. *Congregandi*: yhtenä / *ynnd* / *simul*, una, tillika. joucottain / *parwittain* / *gregatim*, hopetals.

XVIII. *Comparandi*: niincuin / *niin* hywin kuin: ut, niin hywin yhdelle / *cuin* toiselle / *uni æque ac alteri*, sä ät den ena / *som* den andra. yhtä hywin / *æque bene*, lijkawäl.

XIX. *Eventus*: tapaturma / *tapaturma*

turmasii / *fortuito*, af en händelse. huomaihemata / *inopinato*, oförseendes.

XX. *Minuendi*: wähinmäli / *wähinmäzi* / *wähinmikin* / *minimum*, ät minstone.

XXI. *Diversitatis*: toisin / *aliter*, annorlunda. muutoin / *secus*, eljest.

§. 2. Adverbia præterea nascuntur ex omnibus Nominibus: ut (a) *in loco*: kirkosa / *in templo*, uti kyrckian. (b) *de loco*: kirkosta / *e templo*, utu kyrckian. (γ) *ad locum*: kirkohon / *in templum*, til kyrckian.

§. 3. Adverbia vera licet vix comparentur; *comparantur* tamen Adverbia facta, per tres gradus. *Comparativus* facit plerumque ultimam syllabam *Positivi* in *minim*: *Superlativus* in *minast* / *aliquando* mutando ultimam vocalem *Positivi*; *aliquando* vero eandem servando, ut in *Nomine*: e. g. usein / *usemin* / *min* /

mit/ usemmast / *sape, sapius, sapis-*
sime, osta / ostare / ostast. jalosti /
jalommin / jalommast / egregie, magis
egregie, maxime egregie, wäl / bätte /
bäst. caunist / caunimmin / caunimast /
pulcre, pulcrius, pulcerrime, wackert /
wackrare / wackrast. Irregulariter
comparatur: hywin / paremmin /
parhain / bone, melius, optime.

Caput. VI

De Conjunctione:

Harum alie sunt

1. *Copulativa*: että / ja / myds /
 mydski / & , *etiam*, ock / också. sekä /
 että / *cum, tum.*

2. *Disjunctiva*: eli / taikka / vel,
 sive, antingen / eller. eikä / neque, ei=
 ke heller.

3. *Adversativa*: wai / wain / wa=
 an / mutta / sed, autem, men. waic=
 ka /

ka / ehkä / *quavis*. ehuruwäl oan=
 sedt. tofi / cuitengin / tamen, likwäl.

4. *Causales*, sillä / nam, ty jos /
 si, om. jousei / joskei / nisi, hwarom=
 icke

5. *Ratiocinativa*: siis / igitur, för=
 denskul. sentähden / jonkatähden /
ideo, derföre. mingatähden / *quare*,
 hwarföre?

6. *Approbativa & Expletiva*, tosin /
quidem, zwar Germanorum. nijn=
 kyllä / *satis equidem*, ja nog. nijn=
 pahakin / *sic equidem*, så är det lik=
 wäl.

CAP. VII.

De Propositione.

§. 1. *Propositiones omnes fere post-*
ponuntur, ideo Postpositiones rectius
hic dicendæ, & adsciscunt Accusa-
tivum totalem, vel, quod idem est,
Genitivum singularem, pluralem
vero non semper item. suntque
hæ præcipuæ: Thygö /